

Soorten uitgelicht

Flora- en faunabedreigingen op de dijk

Nederland ligt voor het grootste deel onder de zeespiegel. Gevolg hiervan is dat er sinds jaar en dag actief waterbeheer nodig is om het land begraanbaar te maken en te houden. Als bescherming tegen de zee zijn er om ons land primaire keringen aangelegd. De lager gelegen poldergebieden worden tegen hogere (boezem)wateren beschermd via een regionale kering.

Het onderhoud van de keringen is meestal een taak van het waterschap. Bij de uitvoering van deze taak om de veiligheid en stabiliteit van de keringen te garanderen loopt het waterschap tegen diverse flora en fauna uitdagingen aan.

De dijken moeten erosiebestendig zijn. Daarvoor is een goed doorwortelde grasmatt met een gevarieerde begroeiing van belang. Daarom zijn akkerdistels in grote hoeveelheden ongewenst. Er zijn meerdere manieren om de distels te bestrijden. Ondanks dat veel waterschappen zo min mogelijk chemische middelen willen gebruiken, is dit wel een veelvuldige toegepaste methode op keringen. De landelijke regelgeving omtrent het toepassen van chemische middelen gaat de komende jaren veranderen. Met ingang van november 2017 is het gebruik van chemische middelen niet meer toegestaan omdat er voldoende niet chemische

alternatieven mogelijk zijn. (zie artikel op pagina 7 in deze nieuwsbrief). Tijd om deze te onderzoeken.

Probleemplanten bestrijden en voorkomen

Voorbeeld van een andere bestrijdingsmethode is het maaien van de distels voor de bloei en zaadvorming. Daarbij heeft het de voorkeur om het maaisel af te voeren. Handmatige verwijdering van de akkerdistels lijkt ook effectief te zijn, maar is zeer arbeidsintensief. In een aantal provincies en gemeenten geldt nog een distelverordening. Bij overlast van de akkerdistel dient de eigenaar van het perceel/gebied de akkerdistels aan te pakken.

Een andere plaagsoort is de reuzenberenklauw. Door de aanwezigheid van deze planten verdwijnt de onderbegroeiing, omdat er onder de plant onvoldoende licht doordringt. Door de grote zaadproductie van de planten en doordat de zaden zich vrij makkelijk kunnen verspreiden, kan het bezette gebied ieder jaar een aantal meter uitbreiden of elders een nieuwe populatie beginnen. De aanpak van deze gigantische planten zal voornamelijk bestaan uit het voorkomen van zaadvorming. Daardoor zal het voortbestaan en de verspreiding van de planten voorkomen worden. Er zijn meerdere alternatieve bestrijdingsmethoden zoals begrazing, maaien, steken, verwijde-

ren van bloemenschermen. Bij alle methoden dient er rekening gehouden te worden met het plantensap. Dit sap kan in combinatie met zonlicht brandwonden veroorzaken. Grondtransport kan ook een oorzaak zijn van het verspreiden van zaden, zorg ervoor dat toegepaste grond (ook wanneer deze uit een gronddepot komt) vrij is van zaden van de reuzenberenklauw. Verspreiding via schapen komt ook voor, de zaden worden via de vacht en de ontlasting verspreid.

Aaibare plaagsoorten op de dijk

En dan is er ook nog de das. Wanneer in de (ruime) omgeving een dassenburcht aanwezig is, bestaat er een risico dat dassen in de primaire en secundaire keringen gaan graven. Dit zal eerst nog geen burcht zijn, maar een vluchtpijp. Deze pijp wordt gebruikt bij het zoeken naar voedsel en als rust en schuilplaats. Deze pijpen kunnen enkele tot tientallen meters diep zijn. Zoals iedereen zal begrijpen, is zo'n pijp onwenselijk in en nabij de kering. Aangezien de das met zijn leefgebied beschermd wordt in de Flora- en faunawet, is er een ontheffing nodig om deze pijpen te kunnen verwijderen. Om schade te voorkomen kunnen preventieve maatregelen getroffen worden. Denk hierbij aan het ingraven van gaas. Helemaal is dit een grote investering, vandaar dat dit alleen plaatselijk toegepast wordt.

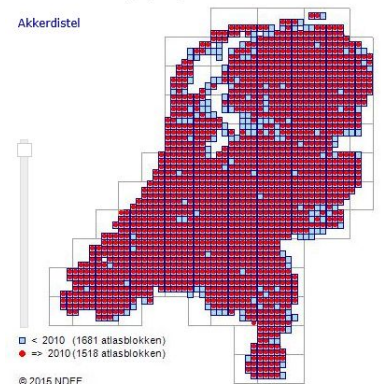
Akkerdistel

Bron: Pixabay

“De dijken moeten erosiebestendig zijn. Daarvoor is een goed doorwortelde grasmatt erg belangrijk.”

Cirsium arvense (L.) Scop.

Akkerdistel

Verspreiding akkerdistel
Bron: verspreidingsatlas.nl

Soorten uitgelicht

Een muizenplaag zorgde afgelopen jaar voor schade aan onder andere de veendijken.

Bron: provincie Fryslân

Dassenpijp in een secundaire kering

Foto's: Wetterskip Fryslân

Wegvangen van een dassenfamilie is geen reële oplossing, zodra er een leefgebied is vrijgekomen zal dit leefgebied op vrij korte termijn ingenomen worden door een nieuwe populatie.

Konijnen kunnen ook wel eens kiezen om in de kering te gaan graven. Schadebestrijding door dieren is geregeld via de Flora- en faunawet en is per provincie geregeld via Fauna-beheerplannen. Dit zal inhouden dat plaatselijke WBE (Wild Beheer Eenheid) benadert kan worden om konijnen te bestrijden op en nabij de keringen.

Schape of muizen?

Last but not least: de veldmuis. De veldmuis graaft net onder de graszode gangen. Wanneer er een grote populatie aanwezig is, kan dit er voor zorgen dat door de graafschade kale plekken ontstaan op de kering. Zoals hierboven al benoemd wordt, is de grasmat onderdeel van de stabiliteit van de kering. Vooral op locaties waar rekening moet worden gehouden met golfoverslag, zoals bij de meren, kan de door muizen beschadigde grasmat weg-eroderen. Grote populaties van muizen zijn

zeer onwenselijk op de keringen.

Een bestrijdingsmogelijkheid is het sproeien van water op keringen, hierdoor lopen de holletjes vol en zullen muizen op zoek gaan naar een ander leefgebied (probleem verschuift hierdoor naar naast gelegen gebieden). Een meer natuurlijke manier van bestrijden is de omstandigheden van natuurlijke vijanden verbeteren, zodat deze zich vestigen nabij de keringen. Denk hierbij aan het ophangen van nestkasten voor torenvalken. Als met schapen op de dijk, de grasmat ook nog kort wordt gehouden, zodat de muis zijn dekking kwijtraakt, dan wordt via preventieve weg de kans op muizenoverlast zo klein mogelijk gehouden. Beweiding blijkt sowieso preventief te werken. Muizen lijken er een hekel aan te hebben, dat hun gangen steeds dicht worden getrapt.

Om de inzet en dus de kosten zo laag mogelijk te houden is het voorkomen van plaagsoorten de belangrijkste maatregel. Lukt dat niet dan is het van belang om bij de eerste problemen direct actie te ondernemen. Dit geldt voor alle soorten die mogelijk een pro-

bleem gaan vormen.

Dit is geen compleet overzicht van de bedreigingen, er zullen bij andere waterschappen mogelijk andere soorten een probleem vormen. Als werkgroep zijn we benieuwd naar die problemen en wat er aan gedaan wordt.

Flora Rosenbrand, Wetterskip Fryslân en Leen van Duijn, Hoogheemraadschap van Rijnland

Kudde schapen op de dijk Oost-Friesland

Bron : Pixabay

